

Sammendrag av innspill til planprogram og arealdelen

I forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet, samt høring og offentlig ettersyn av planprogram for arealstrategier og kommuneplanens arealdel er det innkommet flere innspill. Innspillene knytter seg både til planprogrammet og til arealdelen.

Dette dokumentet inneholder kort sammendrag av innspillene.

Arealinnspillene vil vurderes i forbindelse med utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel, når arealstrategiene er vedtatt.

Del 1

Innspill fra myndigheter

Del 2

innspill fra private og organisasjoner, inkludert arealinnspill

Innspill fra myndigheter

	Avsender	Innspill
1	Mattilsynet 29.11.2024	Drikkevannskilde skal sikres med hensynssone H110. Bestemmelsene må endres og bli mer konkrete når det gjelder hvilke tiltak som ikke kan tillates. Mattilsynet forventer at kommunen prioriterer drikkevann i arealdelen på følgende måte: •Sterkere beskyttelse av nåværende og mulige fremtidige drikkevannskilder jf PBL § 11.8. •Sikre at drikkevannshensynet ivaretas i planleggingen Jf drikkevannsforskriften §26 •Helhetlig plan for drikkevannsforsyning, avløps- og overvannshåndtering. Planen må revideres når kommuneplanens arealdel og regelverket endres. Planen(e) skal sikre etterlevelse av bestemmelser og regelverk når det planlegges for by- og tettstedsutviklingen, næringsutviklingen og bolig- og fritidsbebyggelse. •Sikre trygt drikkevann til fastboende, fritidsboliger, forsvaret, offentlige institusjoner samt bygg, industri og næring mv. jf nasjonale mål for vann og helse: Målområde A •Plan for at flere eiendommer i sprett bebyggelse knyttes til fellesanlegg for vann- og avløp. Jf. nasjonale mål for vann og helse: Målområde C •Forebygge klimaendringenes påvirkninger på drikkvannkilder samt vann- og avløpsnett. Jf nasjonale mål for vann og helse: Målområde F •Plan for fornying av utilfredsstillende ledningsnett og reduksjon av lekkasje på ledningsnettet. Jf nasjonale mål for vann og helse: Målområde E •Tydelig eierskap og sikker drift av private drikkevannsforsyninger. jf. lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. •Nye vannforsyninger skal eies av kommunen eller av et andelslag, jf. lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.
2	Statsforvalteren 28.11.2024	Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging: Spredt boligutbygging bør begrenses til områder med lite utbyggingspress og må være begrenset i omfang. Denne typen utbygging utfordrer bærekraftig arealplanlegging og kan hindre måloppnåelse for reduserte klimagassutslipp. Kommunens arealplanlegging er avgjørende for å redusere transportbehovet og fremme gange, sykling og kollektivtransport. Det er også viktig å forvalte karbonrike arealer som skog, myr og jordbruksareal for å unngå betydelige klimagassutslipp Barn og unge: Hensyn til barn og unge er forankret i FNs bærekraftsmål og skal være grunnlaget for kommunal planlegging i Norge. Kommunene forventes å legge til rette for trygge skoleveier og aktivitetsvennlige nærmiljøer med varierte tilbud for lek og opphold. Det er viktig å bevare grønne områder for å sikre folkehelse og god bokvalitet. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser må følges, spesielt med tanke på tilstrekkelige lekearealer for barn i alle aldre Universell utforming: Planlegging må ta hensyn til personer med lav mobilitet, med fokus på korte avstander mellom bolig og daglige gjøremål. Universell utforming og boligsosiale hensyn er viktige, inkludert tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne og boliger for barnefamilier med lav inntekt. Moss kommune har som mål å tilby et variert boligtilbud og sikre helsefremmende bo- og nærmiljø. Samhandling på tvers av sektorer og innbyggerinvolvering er essensielt for å oppnå dette. Støy Det forutsettes at føringene i støyretningslinje T-1442/2021 følges opp, spesielt til retningslinjens punkt 3.1.1-3.1.5 Det må utarbeides et støysonekart til planen, med soneinndelingen mellom gule og røde støysoner. Gravplass: Det anbefales at det utarbeides en gravplassmelding (temaplan) der blant annet det forventede arealbehovet for gravplassene i kommunen blir vurdert. Naturmangfold:Statsforvalteren forventer at hensyn til naturmangfold vil stå sentralt i arbeidet med den nye arealplanen, og at de mål- og arealtilknyttede strategiene fra naturmangfoldplanen også blir tatt hensyn til i kommuneplanen.Kommunen må sikre at arealdelen gir klare føringer for oppfølging av tiltak fra tiltaksplanen, som å unngå kunstige sandstrender og inngrep i bløtbunnsområder og ålegrasenger. Strandsonen: Kommunen vurderer å implementere en funksjonell byggegrense i strandsonen, med utgangspunkt i byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen. I Oslofjorden skal byggeforbudet praktiseres strengt. Kommunen bør være forsiktig med å bruke annen byggegrense og kun gjøre dette når allmenne interesser ikke blir skadelidende. Fastsetting av annen byggegrense krever grundige utredninger og bør begrenses til uproblematiske områder. Miljøvirkninger av ny utbygging må vurderes grundig og helhetlig. Kommunen har en viktig rolle i å sikre allmennhetens tilgang til sjøen og friluftsområder gjennom arealplanlegging. Landbruk: Statsforvalteren oppfordrer kommunen til å legge gjeldende nasjonale jordvernføringer til grunn, og tilbakeføre byggeområder på dyrka og dyrkbar jord til LNF-formål, og oppfordrer videre kommunen til å legge jordvernstrategien til grunn for kommende arealplaner og vurdere en nullvisjon for tap av dyrka jord Samfunnssikkerhet og klimatilpasning: Hensynet til samfunnssikkerhet skal være førende for kommuneplanens arealdel, og det skal utarbeides en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for å vurdere arealets egnethet for utbygging. ROS-analysen skal baseres på oppdatert kunnskap og være førende for videre planarbeid. Klimaendringer og deres påvirkning på farer og sårbarheter må vurderes. Kommunen bør også ivareta samfunnssikkerheten ved storulykkevirksohmeter. Funn fra ROS-analysen bør innarbeides i konsekvensutredningen (KU). Beredskapsansvarlig bør involveres i planarbeidet, og kommunen oppfordres til å bruke veiledere fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

		Vannmiljø: Kommuneplanens arealdel skal beskytte naturmiljøet i og langs vassdrag og sjø, sikre friluftsinnteresser og hindre tiltak som forringer vannkvaliteten. Vannmiljø bør nevnes som et utredningstema i planprogrammet, da mange vannforekomster i Moss ikke oppnår miljømålene. Arealplanleggingen er viktig for å oppfylle disse målene. Det anbefales å innarbeide føringer i arealdelen om hvordan nye tiltak kan påvirke vannmiljøet. Overvann og snøhåndtering bør også omtales, med fokus på naturbaserte løsninger og blågrønne strukturer. Kommunen bør vurdere behovet for utredninger om snødeponering for å unngå negative miljøpåvirkninger. Avløp: Høy vekst og mer ekstremvær øker belastningen på teknisk infrastruktur, og det er behov for investeringer i vann- og avløpsinfrastruktur. Avløp bør synliggjøres som et utredningstema i planprogrammet. Planforslaget må beskrive håndtering av avløpsvann og sikre at avløpsanlegg har tilstrekkelig kapasitet. Nye utbygginger må ikke skje uten tilstrekkelig avløpskapasitet. Moss bygger et nytt renseanlegg med frist til 2026 for å oppfylle strengere krav. Kommunen må innarbeide bestemmelser som sikrer miljømessig forsvarlig håndtering av avløpsvann. Massedeponi: Kommunen bør fokusere på massehåndtering i planarbeidet og innhente informasjon om utbyggingsprosjekter gir masseoverskudd eller -underskudd. Massehåndteringsplaner bør inkludere ombruk og materialgjenvinning og være en del av tidlig plan- og byggesaksarbeid. Opprettelse av massedepoier bør være siste alternativ. Nye massedepoier krever egnethetsvurdering med hensyn til naturmangfold, jordvern, klimautslipp og forurensningsfare. Overskuddsmasser defineres som næringsavfall og må håndteres i henhold til forurensningsloven. Kommunen bør også sikre samordnet ressursutnyttelse med nabokommuner. Klimaendringer er en stor utfordring, og arbeidet med å redusere klimagassutslipp skal prioriteres. Kommunal planlegging er viktig for å begrense energiforbruk og utslipp fra transport og arealbruk. Moss kommune har som mål å kutte klimagassutslipp med 60 % og utvikler en klimatilpasningsstrategi. Konsekvensutredninger på overordnet plannivå er viktige for å finne de beste løsningene og unngå negative virkninger. Planprogrammet bør stille krav til utredning, og relevante statlige planretningslinjer og veiledere bør følges. Østfold fylkeskommune jobber med nye regionale planer som vil påvirke kommunal planlegging.
3	NVE 02.12.2024	Klimaendringer forventes å gi flere og mer intense nedbørshendelser, som kan skade byggverk, infrastruktur og miljø. Kommuneplanens arealdel bør identifisere områder med fare for overvannsskader og kartlegge viktige flomveier. Åpning av lukkede bekker bør vurderes, og ny bebyggelse bør unngås i risikoområder. Generelle bestemmelser om overvannshåndtering må inkluderes, og naturbaserte løsninger prioriteres. Fare for kvikkleireskred og skred i bratt terreng må vurderes i ROS-analyser, og hensynssoner bør markeres i plankartet. Flomfare og erosjon langs vassdrag må også vurderes, med tilstrekkelige byggegrenser og hensynssoner. Ivaretagelse av kantsoner mot vassdrag er viktig for landskap, friluftsliv og biologisk mangfold. Eksisterende og planlagte høyspentlinjer skal framgå av plankartet som hensynssoner.
4	BaneNOR SF 28.11.2024	Bane NOR forventer at kommunen støtter opp om store statlige investeringer i jernbaneinfrastruktur ved å legge til rette for økt fortetting rundt knutepunkter og et sammenhengende nett for miljøvennlig transport. Kommunen må ta hensyn til jernbanens sikkerhetskrav og mulige ulemper som støy. Drift og vedlikehold av eksisterende bane må ivaretas så lenge den er i bruk. Jernbaneeiendom bør vises med arealformål bane i tettbygde strøk, og fremtidig jernbane må vises i henhold til reguleringsplaner. Kommunen må unngå arealbruk som øker faren for ras, skred eller belastning på jernbanens infrastruktur. Planer må bidra til jernbanesikkerheten ved å unngå økt risiko for ferdsel i spor eller økt trafikk over planoverganger. Alternativ transport, som buss for tog, må sikres fremkommelighet og anses som en del av kollektivtilbudet. Bane NOR ønsker tett dialog med kommunen for å sikre at planarbeidet ikke begrenser drift, vedlikehold eller utvikling av jernbanen.
5	Elvia 29.11.2024	Elvia, Norges største regionale nettselskap, understreker viktigheten av at Moss kommunes arealplaner støtter nettutbygging og ikke hindrer etablering av nettanlegg. De ber om at hensynssoner for kraftledninger i regionalnettet videreføres og oppdateres i plankartet. Jordkabler skal ikke tegnes inn på plankartet. Transformatorstasjoner bør vises med riktig arealformål "Andre typer bebyggelse og anlegg" (energianlegg kode 1510). Elvia påpeker behovet for å sikre adkomst til transformatorstasjoner og unngå støyproblemer ved planlegging av ny bebyggelse. Innspill til kommuneplanbestemmelsene fra Elvia: Hensynssoner for kraftledninger i regionalnettet: Videreføre bestemmelser om byggeforbud innenfor hensynssone H370, koblet med H740. Nettstasjoner (områdekonsesjon): Tillate etablering av nettstasjoner i LNF-områder. Netstasjoner skal komme i tillegg til tillatt utnyttelsesgrad på eiendommen. Nytt forbruk i nærheten av eksisterende infrastruktur: Plassere nytt forbruk nær eksisterende nettinfrastukturalternativer for å redusere arealbeslag. Informere utbyggere om prosessen for tilknytning til strømmettet. Stimulere til avlastning av kraftnettet: Oppfordre til bruk av vannbårne systemer og utvikling av fjernvarmenettet. Fokuser på energieffektiviseringstiltak for å avlaste kraftnettet. Elvia ønsker dialog med kommunen for å sikre effektiv utbygging og drift av strømmettet.

6 Direktoratet for mineralforvaltning 02.12.2024	DMF forventer at Moss kommune omtaler viktige mineralressurser i planbeskrivelsen og vurderer hvordan eksisterende og ny arealbruk påvirker tilgang til disse ressursene. Kommunen bør bruke arealformålet råstoffutvinning og vurdere hensynssoner for områder med registrerte mineralforekomster. Konsekvensutredninger må identifisere virkninger av endret arealbruk på mineralressurser, og nye områder for råstoffutvinning bør vurderes nøye. DMF anbefaler at kommunen stiller krav om reguleringsplan for nye og utvidede masseuttak, og vurderer krav om massehåndteringsplan for å sikre gjenvinning av kvalitetsmasser. Dette vil bidra til en forutsigbar og forsvarlig drift av uttakene og bedre forvaltning av ressursene.
7 Østfold fylkeskommune 29.11.2024	Østfold fylkeskommune skal veilede og bistå kommunene i planleggingsoppgaver, ivareta ulike interesser som kulturminner, friluftsliv, bolig- og transportplanlegging, og folkehelse, med FNs bærekraftsmål som grunnlag. Fylkeskommunen mener det er viktig å forankre samfunnsdelens mål og strategier politisk i denne valgperioden. De påpeker at samfunnsdelen gir viktige føringer for areal og transport, og disse bør inkluderes i planprogrammet for arealdelen. Fylkeskommunen er bekymret for at kommunen beveger seg bort fra visjonen om et mangfoldig, skapende, varmere og grønnere samfunn. Det fjerde scenarioet for utbyggingsmønster, som tillater utbygging over hele Moss, er uheldig og ikke i takt med tiden. Vi ser allerede mange målkonflikter og fylkeskommunen ønsker å være tydelig på at det vurderes å fremmes innsigelse til scenario 4. Det er enighet om å satse på utbygging i sentrum, med boligvekst gjennom omforming og fortetting. Fylkeskommunen understreker viktigheten av å følge samfunnsdelens langsiktige areal- og transportstrategier for å sikre en bærekraftig utvikling. Østfold fylkeskommune anbefaler at planprogrammet også diskuterer mål og strategier fra samfunnsdelen for å sikre politisk forankring. De langsiktige areal- og transportstrategiene skal sikre at Moss kommune forvalter arealene i tråd med samfunnsdelens mål. ABC-prinsippet, som fokuserer på å redusere bilbruk og sikre god tilkomst til næringsvirksomheter, bør inkluderes tidlig i arealplanprosessen. Dette prinsippet er også relevant for den nye regionale planen for Østfold fylkeskommune. Arealregnskap er et viktig verktøy for å oppfylle forpliktelsene i Naturavtalen, og det gir en status på arealreserver og behov for ulike formål. Konfliktanalyser og behovet for en planvask er også viktige elementer i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold har utarbeidet et arealregnskap som Moss kommune kan bruke i sin planlegging. Dette inkluderer temakart og konfliktanalyser som kan være nyttige i konsekvensutredningen for endringer i arealformål. Østfold fylkeskommune anbefaler at Moss kommune inkluderer kommuneplanens samfunnsdel i utarbeidelsen av arealstrategier og at dette reflekteres i planprogrammet. Regionale næringsområder: En rapport fra Rambøll viser at Mossregionen har begrensede arealreserver for nye plasskrevende bedrifter. Rapporten anbefaler utvikling av eksisterende næringsområder nær E6, eller etablering av et nytt stort næringsområde hvis nødvendig. Fylkeskommunen understreker viktigheten av å se på regionens samlede behov og å lokalisere godstransportvirksomheter til regionale næringsområder med god infrastruktur. Samarbeidsavtale Miljøløftet Moss: Avtalen fokuserer på transport og mobilitet i Mossregionen, som har opplevd rask befolkningsvekst. Det er viktig med samarbeid mellom forvaltningsnivåene for å sikre helhetlige løsninger og økt forutsigbarhet. Rygge flystasjon: Den militære aktiviteten på Rygge flyplass er viktig for regionen og må tas hensyn til i kommuneplanprosessen. - Energi: Tilgang til energi og effektbalansen mot 2030 er viktige temaer. Kommunen bør vurdere tiltak for å bedre effektbalansen, inkludert mer fleksibilitet i forbruk. - Solkraft: Selv om solkraft ikke er nevnt i planprogrammet, er det et viktig bidrag til fornybar energi. Kommunen bør fokusere på solcelleanlegg på eksisterende bygg, da dette kan realiseres raskt. Medvirkning: Moss kommune viser til Medvirkningsplan 2024 – 2030, som nylig var på høring. Kommunen understreker viktigheten av innbyggerinvolvering, samarbeid og samskaping for å nå sine mål. Kapittel 6 i planen lister opp åtte prinsipper for medvirkning i planprosessen. Barn og unge: Plan- og bygningsloven krever medvirkning fra barn og unge i planprosesser. Det er viktig at deres stemmer blir hørt og tatt på alvor, noe som kan styrke lokaldemokratiet og gi

		Universell utforming: Planprogrammet skal inkludere kvalitetsprinsipper for blågrønne kvaliteter i uterommene, som også sikrer universell utforming. Kommunen må ha et bevisst forhold til universell utforming i kommuneplanen og avklare sitt ambisjonsnivå. Vannforvaltning: Regional vannforvaltningsplan bør innarbeides i planprogrammet. Kommunen har ansvar for å ivareta miljømålene og vannmiljøet gjennom systematisk arbeid med miljőtiltak og arealplanlegging Kulturmiljø: Moss kommune er rik på kulturarv, inkludert forhistoriske kulturminner som må tas hensyn til i ny arealplan. Pilegrimsleden og arkeologiske kulturminner bør sikres gjennom planarbeidet. Steder med automatisk fredete kulturminner bør markeres med hensynssoner og retningslinjer for å tydeliggjøre hvilke hensyn som skal tas. Hvis arealplanen innebærer konflikt med nasjonale kulturminneinteresser, kan fylkeskommunen vurdere innsigelse. Kommunen kan også be fylkeskommunen om arkeologiske registreringer, som de må bekoste.- Rygge kirke: Rygge kirke er automatisk fredet, og tiltak som kan påvirke kirken krever dispensasjon fra kulturminneloven. Riksantikvaren ber om at kirken angis i plankartet som hensynssone og at konsekvenser for kirken utredes.- Nyere tids kulturmiljø og landskap: Forslag til arealstrategier inkluderer senterutvikling og spredt bebyggelse i regionsenteret, områdesentre og lokalsentre. Det vurderes også hvordan en funksjonell byggegrense i strandsonen kan implementeres.- Lokalsenter Larkollen: Larkollen er et regionalt verdifullt kulturmiljø med godt bevart bebyggelse. Det er sårbart for ytterligere bygging, og det anbefales å unngå ytterligere senterutvikling og spredt bebyggelse.- Lokalsenter Vang: Vang ligger innenfor et landskap av nasjonal interesse med historiske elementer som alléer og stengjerder. Området er sårbart for utbygging, og det anbefales å unngå ytterligere boligområder for å bevare landskapets karakter. Strandsone: Kommunen vurderer å implementere en funksjonell byggegrense i strandsonen basert på statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning. Strandsonen har en særlig beskyttelse i plan- og bygningsloven, og det skal tas hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og allmenne interesser. Fortetting ved kollektivknutepunkter: Kommunen ønsker å balansere lokalmiljøenes behov med kraftig vekst gjennom fortetting nær kollektivknutepunktene. Det bør vurderes nøye hvor høy utnyttelse kan tillates, spesielt i områder med verdifulle kulturmiljøer. Kulturmiljø og stedsutvikling: Kulturminner og kulturmiljøer skal integreres i by- og tettstedsutviklingen som ressurser for bærekraftig utvikling. Dette er i tråd med nasjonale forventninger og bærekraftmålene. Revisjon av arealdelen: Det er behov for endringer i arealdelen for å forenkle byggesaksbehandlingen og sikre forutsigbarhet og kvalitet i utbyggingsprosjekter. Fylkeskommunen vil involveres dersom endringene påvirker kulturmiljøer av regional eller nasjonal verdi. Samferdsel: Byggegrense: Kommunen vurderer behovet for byggegrensebestemmelser mot fylkesvei i henhold til plan- og bygningsloven, noe som kan påvirke styringsmuligheter og saksbehandlingstid. Parkering: Parkeringsrestriksjoner bør vurderes for å begrense bilbruk, spesielt i tette byområder. Gjeldende parkeringsstrategi for Moss kommune bør legges til grunn. Samferdselstiltak: Kommunen må sikre at nødvendige samferdselstiltak blir gjennomført gjennom rekkefølgebestemmelser, basert på faglige trafikk- og mobilitetsutredninger. Planprogram: Investeringer i infrastruktur i sentrum og sentrale utbyggingsområder er en hovedutfordring. Moss mangler økonomiske virkemidler for nødvendige tiltak. Østfold fylkeskommune har redusert kollektivtilbudet, men en gjennomgang av rutetilbudet i 2025 kan forbedre situasjonen. Arealstrategier: Fire scenarioer for utbyggingsmønster vurderes, med scenario 2 og 3 i tråd med overordnede føringer. Scenario 4, som inkluderer lokalsentre med lite gang- og sykkelvei, anses ikke å være i tråd med overordnede føringer. Fokusområder og utredningsbehov: Kapasiteten til eksisterende samferdselsårer er oppbrukt, og spredt bebyggelse kan føre til mobilitetsutfordringer. En overordnet samferdselsplan er nødvendig, men ikke prioritert i gjeldende planstrategi. En trafikk- og mobilitetsanalyse anbefales som kunnskapsgrunnlag for den nye arealstrategien. Regionalt planforum Vi oppfordrer Moss kommunen til å melde planarbeidet opp til drøfting i regionalt planforum i god tid før planen legges ut til offentlig ettersyn.
8	Kystverket 10.12.2024	Havneområdene vises som arealformål havn. Manøvreringsareal for fartøy som anløper havna ivaretas ved å f.eks. benytte arealformålet havneområde i sjø. -Støytølsom bebyggelse planlegges i god avstand fra havneområder slik at konflikt med havnevirksomhet unngås. -Farledene videreføres som juridiske samferdselslinjer, samt arealformål fartled på plankartet. -Det legges til rette for navigasjonsinnretninger ved å innarbeide følgende tekst i planbestemmelsene: «Vedlikehold, fjerning og nyetablering av navigasjonsinnretninger innenfor planområdet er tillatt, jf. pbl. § 1-8 og § 11- 11 nr. 4.». Videre ber vi om at unntaket for plankrav for navigasjonsinnretninger videreføres. -Ankringsområder for sjøtransporten vises med arealformålet ankringsområde på plankartet, alternativt som bestemmelsesområde, med tilhørende bestemmelse: «Innenfor ankringsområdene tillates ikke tiltak som er i konflikt med bruken av områdene til ankring. Eksempelvis kabler, rør, ledninger og andre tiltak som kan være til hinder for sikker ankring». -Områder på land i tilknytning til eksisterende småbåthavner vises som arealformål småbåthavn. -Virksomheter for sjøtransport utredes ved nye/endrede arealinnspill i/ved farvannet. ROS-analyser inngår i dette arbeidet.

9 Fiskeridirektoratet 10.12.2024	Det bes om at planprogrammet inkluderer fiskeriressurser som tema for konsekvensutredning.FD anbefaler at det i planprogrammet blir tatt inn at kommunen skal utrede om det i gjeldende kommuneplan kan avsettes areal til akvakultur.Under matsikkerhet bør dettas med at bruks- og ressursområder i sjø er viktige for matsikkerheten. - Opplegg for medvirkning. Fiskeridirektoratet anbefaler at man sikrer medvirkning fra fiskeri- og akvakulturnæringene i planarbeidet. Kystnærefiskeridata i Moss kommune er sist oppdatert i 2011/12. FD vet ikke om de har ressurser til en ny oppdatering, men skal holde kommunen orientert dersom data blir oppdatert for Moss i løpet av planperioden. Mye av datagrunnlaget er tilgjengelig i kartverktøyet vårt under kartlaget «Fiskeriaktivitet». Kystnært fiskeri. Det er reguistrert viktige fiskeplasser og låssettingsplasser i Moss. Sjøområdene er for tiden omfattet av fiskeriregulering ved at det er forbudt å fiske torsk hele året, og alt fiske i Mossesundet er forbudt fra 1. januar-30. april. Det er positivt at det skal utredes flere hummerfredningsområder. Registrerte gytefelt bør settes av til underformål fiske, alternativt i kombinasjon med formål farled eller som hensynssoner naturmiljø i KPA. - Akvakultur. Det er ikke registrert akvakulturlokaliteter i Moss, men potensielle nye områder bør utredes. - Småbåthavner .Dersom man vil tilrettelegge for småbåtanlegg/-havner, større samlinger av brygger o.l., må slike anlegg plasseres der det ikke gir særlig negativ påvirkning på miljøet, og hvor inngrep i sjøbunn ikke er nødvendig. -Bebyggelse i strandsonen. Erfaringsmessig vi letablering av bolig-/fritidsboliger nær sjø medføre utbyggingspress også i sjø, med økt behov og ønsker om å benytte sjøareal til avløp, vannforsyning, brygger, småbåthavn, marina-, bade- og vannsportanlegg mv. Moss kommune bør sikre en restriktiv tilnærming til utbygging i strandsonen.
10 Statens vegvesen 30.12.2024	Statens vegvesen har ansvar for at føringer i nasjonal transportplan (NTP), statlige planret-ninglinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivarettatt i planleggingen. Statens vegvesen viser til at det er vedtatt nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet. Basert på ovenstående kan særlig scenario 4 for utbyggingsmønstre – «senterutvikling og spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse» – komme i strid med målsettingene. SVV har konkrete innspill til hva som skal ivaretas i arbeidet med kopmmuneplanens arealdel: - Byggegrenser. Det skal i forbindelse med oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel vurderes om det skal inntas byggegrenser langs offentlige veger i kommuneplanen, og vi anbefaler at dette som hovedregel inntas. Disse bør være 100 meter for E6 (målt fra midtlinjen i nærmeste kjørebane) og 50 meter for riksveg 19 (målt fra midtlinjen). eldre fylkesveger har en byggegrenseavstand på 15 meter, mens fylkesveger som ble omklassifisert fra riksveg i 2010, har en byggegrenseavstand på 50 meter, jf. fylkestingets vedtak av 18. februar 2010 (punkt 3 i sak PS 8/2010). Avstanden regnes vannrett og i rett linje fra midtlinjen i kjørebanen - Syklende og gående.SVV anbefaler å ta inn bestemmelser som krever at det skal være tilrettelagt for gående og syklende ved utbygging av nye boligområder. - Luft. Arealplanen bør ha bestemmelser om at det ved utbyggingsprosjekter kreves utredning av luftforurensning i en luftfaglig rapport i henhold til Klima- og miljødepartementets retnings-linje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging T-1520. Retningslinjens grenseverdier bør tas med i bestemmelsene og således gjøres juridisk bindende - Støy. Dersom kommunen ønsker å legge til rette for ny støyfølsom bebyggelse i rød støy-sone,skaldette begrunnes. Kommuneplanen skal visedeområdene derdet tillates støyføl-som bebyggelse i rød støysone. Som et minimum bør det tas inn en planbestemmelse som sier at «Grenseverdiene gitt i ta-bell 2 i Klima- og miljødepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanleg-ging T-1442/2021 gjøres gjeldende for planen». Alternativt kan tallfestede aktuelle grense-verdier tas inn i planbestemmelsene.’ - Bilfri sone. Ved utbedring og planlegging av nye skoler bør planene legge opp til at miljøet rundt skolen blir bilfritt. Vi anbefaler at bestemmelser om «Hjertesone» og et bilfritt skolemiljø tas inn i planen - Avkjørsler. Statens vegvesen har utarbeidet «Rammeplan for behandling av avkjørselsspørsmål – Riks- og fylkesveger i Østfold», I h t PBL § 11-10 nr. 4 kan det gis bestemmelser til kommune-planens arealdel om lokalisering, bruk og strenghetsklasser for avkjørsler til veg. I lovkommentar fremgår det at «det er gjort endringer i vegloven § 40 slik at det også der framgår at kommuneplanens arealdel, skal kunne avklare lokalisering og bruk av avkjørsel. I uregulerte områder har det hittil som regel vært behov for å behandle spørsmål om lokalisering og bruk av avkjørsel både etter plan- og bygningsloven i forbindelse med byggesak eller dispensasjon fra kommuneplanens arealdel og etter vegloven § 40. Med endringene vil avkjørselsspørsmålet kunne avklares etter plan- og bygningsloven også i de uregulerte områdene.» Vi ønsker derfor at ovennevnte rammeplan innarbeides i bestemmelser til kommuneplanens arealdel.
	Innspill innkommet etter kunngjøring av vedtatt planprogram

11 Forsvarsbygg
27.02.2025

Uttalelsen er i forbindelse med kunngjøringen av planprogrammet for revisjon av kommuneplanens arealdel i Moss kommune.

Forsvarsbygg påpeker at de ikke har mottatt høring av planprogrammet. Forsvarsbygg understreker viktigheten av å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser i planleggingen.

Forsvaret viser til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, og påpeker at det er avgjørende at Forsvarets arealbehov knyttet til militære anlegg og skyte- og øvingsfelt ivaretas i planleggingen som ledd i utviklingen av et moderne og forberedt totalforsvar. De viser videre til langtidsplanen for fForsvaret 2025-2036 Forsvarsløftet – for Norges trygghet ble vedtatt av Stortinget 11.06.2024.

Langtidsplanen kan få betydning i kommunen for særlig følgende elementer:

- Luftforsvarets operative virksomhet utvikles med utgangspunkt i flystasjonene Ørland, Evenes og Rygge, som videreutvikles. Utvidelsen av kapasitet for å understøtte luftoperasjoner prioriteres ved disse basene og gir evne til hurtig mottak av allierte luftstyrker.
- Rygge flystasjon videreføres som base for helikopter til spesialstyrkene. En videre utvikling av stasjonen inkluderer etablering av tilstrekkelig kvarter.
- En videre utvikling av tilførselssystem til flystasjonen og oppstillingsområder for luft til luft tankere realiseres gjennom NATOs finansieringsmekanisme (NSIP) og nasjonale tiltak.
- Det er vedtatt å anskaffe elleve nye sensorer for overvåking av norsk og nærliggende luftrom. Det skal også anskaffes nødvendig eiendom, bygg og anlegg med tilhørende infrastruktur der sensorene plasseres, samt tre regionale vedlikeholdssentere (RVS). Et av disse etableres på Rygge.
- Heimevernet styrkes gjennom tilførsel av mer utstyr, mer trening og større volum. Antall soldater i både områdestrukturen og innsatsstyrkene i Heimevernet økes.

Totalforsvaret omfatter gjensidig støtte og samarbeid mellom forsvarssektoren og det sivile samfunnet knyttet til hendelser og kriser i fred, krise og krig. Samfunnets samlede ressurser skal om nødvendig kunne mobiliseres til forsvaret av statens og samfunnets eksistens.

Avklaring av forsvarets arealbruksinteresser i kommunen

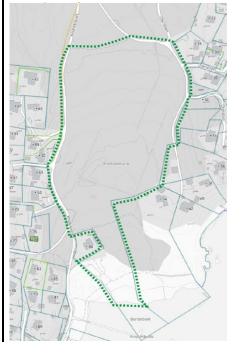
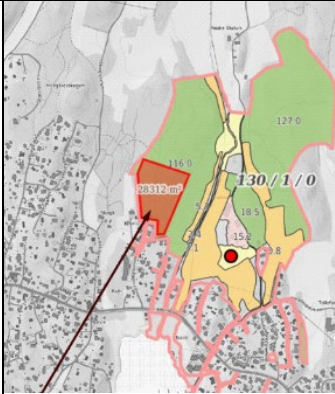
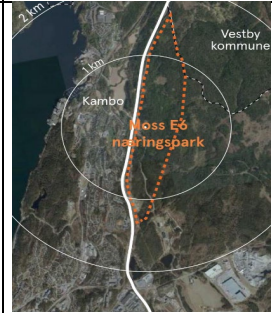
Forsvarets arealbruksinteresser i kommunen er knyttet til Rygge flystasjon, Larkollen, infrastruktur og tilhørende anlegg samt Bjørnåsbatteriet. Det arbeides spesielt med avklaring av Forsvarets arealbruksinteresser i tilknytning til flystasjonen.

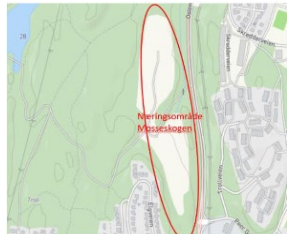
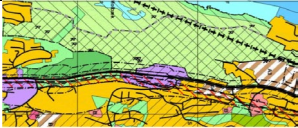
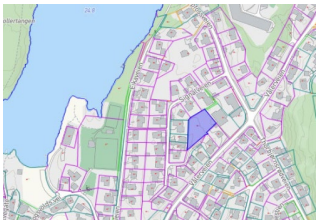
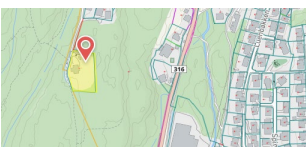
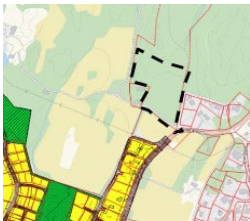
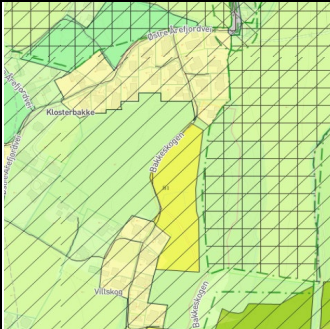
Forsvarsbygg registrerer at det er ventet betydelig vekst i boligbyggingen på Halmstad og i Larkollen. Fortetting i områder som grenser til Forsvarets arealer, spesielt ved Rygge flystasjon, kan skape utfordringer for fremtidig militær virksomhet.

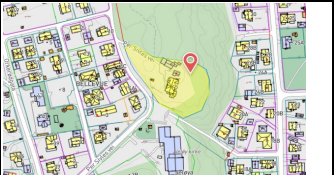
Forsvarets arealer er i hovedsak sikret med formål Forsvaret og tilhørende hensynssoner. Basert på mulige endringer må det vurderes om det er behov for justering av eksisterende hensynssoner eller etablering av nye.

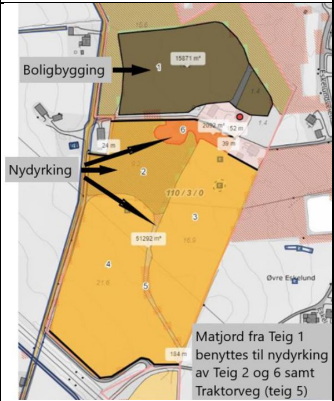
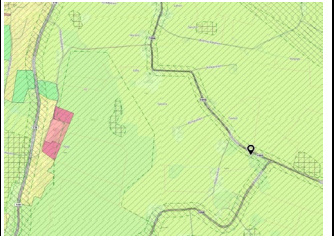
Forsvarsbygg anbefaler dialog i forbindelse med forestående planarbeid og forventer at Forsvarets fortsatte tilstedeværelse og rolle i kommunen tas hensyn til i de kommende planarbeidene.

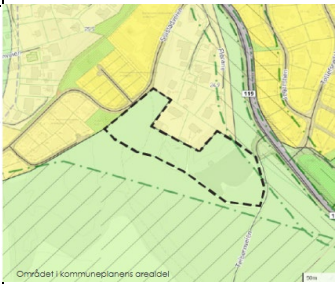
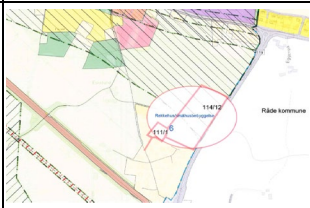
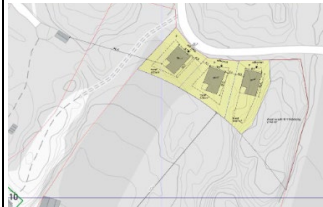
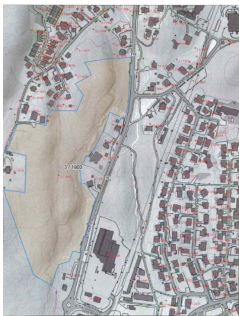
Private og organisasjoner

	Gbnr	Avsender	Innspill	Kartutsnitt
1	130/1	In Situ på vegne av grunneier Marianne Aarnes Embretsen og Jon Embretsen	Formål: Planinitiativet har som mål å tilrettelegge for kolonihager på eiendommen Gnr 130/Bnr 1 ved Grefsrødmyra. Området har optimale solforhold og nødvendig infrastruktur i nærheten. Beskrivelse av eiendommen: Eiendommen er ca. 37,8 daa, relativt flat med en svak helning mot sørøst, og består hovedsakelig av barskog. Det er ingen truede arter på selve Grefsrødmyra, men noen sårbare arter er observert ytterst mot vannkanten. Dagens og ønsket arealbruk: Området er regulert til landbruksdrift, men forslagstiller ønsker å bruke det til kolonihager, som er en form for jordbruk. Det kan også være aktuelt med noe hyttebygging i tilknytning til eksisterende hyttefelt. Bakgrunn for innspillet: Forslagstiller ønsker å utvikle eiendommen som i dag fremstår utnyttet. Kolonihager vil gi flere mennesker mulighet til å dyrke egen jord og bidra til miljømessig bærekraft. Dette vil også sikre variasjon i det sosiale miljøet. Mulige konsekvenser: Visuelle endringer, noe hogst, økt trafikk, og noe bebyggelse. Fordelene antas å veie opp for ulempene.	
2	130/1	In Situ på vegne av grunneier Marianne Aarnes Embretsen og Jon Embretsen	Formål: Planinnspillet har som mål å tilrettelegge for ny boligutvikling i Larkollen, spesielt for førstegangskjøpere og barnefamilier, for å skape et mangfoldig lokalsamfunn. Beskrivelse av eiendommen: Eiendommen Gnr 130/Bnr 1, Grefsrød gård, ligger sentralt i Larkollen og dekker ca. 28.312 m². Området er i dag uregulert og benyttes til friluftsmål. Dagens og ønsket arealbruk: Området er avsatt til LNF med hensynssone friluftsliv. Forslagstiller ønsker å regulere området til boligformål, med boliger for førstegangskjøpere og barnefamilier. Det planlegges et bilfritt område med parkeringsplasser i utkanten, og boliger med hager. Bakgrunn for innspillet: Det er få boliger for førstegangskjøpere i Larkollen, og det er behov for boligfunn for psykisk utviklingshemmede. Tiltaket vil bidra til økt sosialt mangfold og styrke skolekretsen. Mulige konsekvenser: Turveinettet vil opprettholdes, men skogen vil erstattes av bebyggelse med hager. Tiltaket vil føre til økt sosialt mangfold og bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur. Referanser til kommuneplanens mål: Larkollen er definert som et lokalsenter, og det er ønskelig med fortetting for å opprettholde levende lokalsamfunn. Det foreslåtte området ligger godt trukket opp fra det verneverdige kystmiljøet og påvirker ikke landbruksjord eller verneverdige steingjerd.	
3		v Thon Kjøpesenter Øst A	Thon Kjøpesenter Øst AS er positive til kommunens arbeid med nye arealstrategier for Moss. De håper planprogrammet belyser relevante temaer innen sentrumsutvikling og fortetting, med fokus på sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. De oppfordrer kommunen til å velge et scenario som gir klare holdepunkter for videre sentrumsutvikling uten å spre utviklingen for mye geografisk. For å fremme en økonomisk robust fremtid, bør kommunen prioritere handel og boligbygging i sentrum, spesielt i områder knyttet til tog og kollektivtransport. Dette vil tiltrekke unge og familier, øke etterspørselen etter lokale tjenester og styrke det lokale næringslivet	
4		Eivind S. Wankel	Mosseskogen -eneboliger i tråd med eksisterende reguleringsplanGjeldende område mellom Tiurveien, Elgveien og Granveien i Mosseskogen har idag en eksisterende reguleringsplan til boligformål, likt som nabobebyggelsen. Det er stor mangel på eneboligtomter i Moss og dette området egner seg godt til bolig da det grenser til eksisterende boligbebyggelse. Dagens reguleringsplan er av eldre natur og blir forsøkt fjernet i kommunens "planvask", Kambo gård ber om at området blir satt som boligformål i arealplanen slik at det blir samsvar mellom arealplan og reguleringsplan.	
5	3/1899,2057-205	Eivind S. Wankel	Moss E6 Næringspark. Kambo gård ber om at arealet på østsiden langs E6 settes av til næring i arealplanen for å tiltrekke seg bedrifter som Ikea, logistikklager, sykehus, universitet, Rockwool, Mølla, osv. Bakgrunn: Moss har kun 405 daa næringsarealer i reserve og trenger nye arealer for å tiltrekke seg næringsutvikling. Rambølls rapport fra 2024 anbefaler å etablere et nytt stort næringsareal nær E6 for å minimere naturtap. Forslag:Etablere næring på ca. 5% av Mossemarka, et område som er lite attraktivt for rekreasjon og støtuksatt. Ny hovedport til Mossemarka ved Nøkkelanddelet og nytt parkdrag fra Nøkkelanddelet til Osloveien. Næringsbebyggelsen vil fungere som støyskjerm mot marka, og nye støyyegger på vestsiden av E6 vil skjeme bebyggelsen på nordre bydel. Ny avkjøring fra E6 ved tidligere bomstasjon for å unngå påvirkning på lokalveinettet. Mulighet for påkobling av Vålerveien og Osloveien for lokal tilkomst og avlastning av Mosseporten krysset	
6	3/1774	Eivind S. Wankel	Mosseskogen vest for Kongeveien. Et område, et dalsøkk, øst for Røysåsen og vest for Kongeveien bes omdefinert til boligformål med tilleggsgdefinisjon seniorboliger og eldreboligerMoss kommune har og vil i fremtiden ha stort behov for boliger tilpasset den eldre befolkningen. I Mosseskogen finnes ikke slike tilbud i dag. Dette området har en meget gunstig plassering i forhold til eksisterende bebyggelse og har mange fine turmuligheter i Mosseskogen. I dag er dette området lite tilgjengelig for allmennheten og er skjemet av en høyspentlinje som kan legges i bakken.	

7	3/1774	Eivind S. Wankel	Trolldalen, et LNF område som er avsatt til fremtidig friområde, bes avsatt til område for næring i tråd med eksisterende bruk, Den gamle fyllinga i Trolldalen, hvor Moss kommune hadde søppelfylling fra 1965, er på om lag 100 dekar. Området har i tiden etter at søppeldeponering ble avsluttet blitt brukt til bl.a. midlertidig lagring av tømmer/masser. Den sørlige delen ble i mange år på 1970 og 1980-tallet benyttet som tømmerlager for Peterson fabrikker. Den nordlige delen ble på 1990-tallet brukt av NSB til deponering og mellomlagring av stein- og løsmasser og blir i dag benyttet av flere entreprenører til mellomlagring av stein- og løsmasser. Moss kommune benytter i dag deler av det nordlige området for mellomlagring av løsmasser. På sikt kan området bli et område for næringsvirksomhet tilsvarende næringsområdet på Tykkemyr som også var en tidligere fylling.	
8	3/1774	Eivind S. Wankel	Mosseskogen: Et område i Mosseskogen, om lag 600 dekar, var tidligere avsatt til reserveområde for fremtidig boligbygging. Området foreslås avsatt til fremtidig boligbygging mtp. de langsiktige vekstanslagene til Moss kommune, hvor det om 10-20 år blir mangel på boligtomter når dagens utviklingsområder ferdigstilles	 Dobbelkanten område foreslå avsatt til fremtidig boligformål.
9	3/1779	Eivind S. Wankel	Båthavn syd for Felleskjøpet i Mossesundet syd for Felleskjøpet er det et område som egner seg godt for å anlegge en båthavn for fritidsbåter. Behovet for båthavn vil øke som følge av den store tilflyttingen som kommer på Kambo og dette området blir i utvidet gangavstand til de ca. 2500 nye boligene som planlegges i nordre bydel. Området bør avsettes til båthavn med næringsområde på land.	
10	g3 b1900	Eivind S. Wankel	Båthavn Dragkisteskuffen. Deier av Dragkisteskuffen er et siv/sumpområde hvor det deponeres hageavfall. Området er i dag lite tilgjengelig, men vil egne seg godt som småbåthavn for mindre båter. Kambo gård har hatt flere henvendelser fra beboere i Sjøhagen som ønsker småbåthavn her. Noen har allerede begynt å legge båter der.	
11	g3 b1900	Eivind S Wankel	I enden av Holmenveien ved hus nr.53-59 så er det forbindelse med generasjonsskifteplaner om å utbedre V/A. På Løvikholmen er det 3 hus og én ubebygd tomt. Ytterst på Løvikholmen er det plass til ytterligere 1-2 hus som kan kobles på eksisterende boligbebyggelse og samtidig øke tilgjengeligheten av strandkanten med nyopparbeidetursti, badebrygge osv. Det bes om at Løvikholmen sør for Holmenveien 59 settes med formål boligbebyggelse for 1-2 boliger.	
12	3/1436	Sigrun Gutin Kjellsen, på vegne av grunneiere	Bakgrunn: Eiendommen er regulert til park i reguleringsplanen for Krapfoss fra 1946, revidert i 1958. Siden da har 7 eiendommer blitt bygd, og formålet ble endret til bolig ved forrige rullering av kommuneplanen. Beskrivelse av eiendommen: Eiendommen er ca. 2,5 daa, ligger ca. 40 moh, og består av fjellgrunn med noen trær og busker. Den brukes i dag som avfallsplass av naboene, med adkomst gjennom naboenes hager og en smal kommunal vei. Forslag: Grunneierne mener eiendommen har større verdi som boligeiendom for en eller to boliger, og vil bidra til fortetting i et etablert boligområde. Det er behov for boligtomter i sentrumsnære områder, og Signalveien 16 ligger nær barnehage, skole, kollektivtraffikk og andre servicetilbud.	
13	3/1076	Thomas Opland	Innspill for Kilsbakken 24. Det er en den eneste eiendommen i kilsbakken som ikke er regulert til boligbebyggelse. Her ble det etablert bebyggelse på tidlig 1900 tallet og har vært en bolig eiendom siden det. Men står fortsatt regulert til LNFR areal. • Forslag til endring fra dagen LNFR område til Boligbebyggelse (gul) slik resten av Kilsbakken er regulert	
14	21 / 2 .	Adv. Eilert Eilertsen på vegne av grunneiere	Forslaget går ut på å utvide boligområde i tilknytning til regulert boligfelt Saltboveien. Planstatus pr i dag, LNF, tilgrenset et regulert boligområde. Arealet er inneklemt mellom to boligområder, en vei og et skogsdrag, og omgjøring vil ikke påvirke gårdbrukeren negativt. Gårdbrukeren ønsket tidligere makeskifte for å få sammenhengende arealer. Fordeler oppgis å være: Forbedret infrastruktur og sammenheng mellom boligområder. Ivaretar lokale og kommunale interesser. Unngår unødvendig berøring av produktive landbruksarealer.	
15	185/2	Magne Kristoffersen på vegne av arbeidsgruppen Bakkeskogen 1, 3, 7, 14, 34 + Østre Årefjordvei 102	Område Bakkeskogen og Felt B1 har tidligere blitt avslått for omregulering fra LNF til bolig. Nåværende innvilgelse mangler logiske argumenter og likebehandling. Ønsker innvilgelsen omgjort. Levemiljø og stedets identitet: Østre Årefjord er et historisk kultur- og herregårdsskape med rike naturressurser og biologisk mangfold. Massiv utbygging vil utfordre disse verdiene. Det oppfordres til tiltak som bevarer stedets identitet Vei og sikkerhet: Veinettet er uegnet for økt trafikkbelastning, og mangel på gang- og sykkelveier utgjør en risiko. Utbygging vil medføre betydelige kostnader til oppgradering av veinett og infrastruktur Kulturlandskap, kulturminner og natur: Utbygging truer lokal fauna, flora og unike naturområder. Vern av disse områdene er essensielt for å sikre biologisk mangfold og et sunt økosystem Vann- og avløpssystemer: Eksisterende systemer er utilstrekkelige for storstilt utbygging. Utvidelse vil kreve betydelige investeringer og økonomisk belastning for kommunen og beboerne. Innbyggerne ønsker å delta i arbeidet med bærekraftig utvikling som respekterer	

16	194/283	Obos Block Watne	OBOS Block Watne ønsker å utvikle eiendommen på Kallum (gnr/bnr. 194/283) til boligformål. Kallum ligger i et etablert boligområde og er en del av knutepunktområdet Høyda, som er prioritert for utvikling i Planstrategi 2024-2027. Området er 48 daa stort og kan romme ca. 150 nye boliger, samt barnehage og fellesarealer. OBOS Block Watne planlegger å bygge boliger av god kvalitet som dekker ulike behov, inkludert storfamiliehjem, aldersvennlige boliger, og alternative boformer. Konseptet inkluderer småhus og lavblokker i to til fire etasjer, med både store og små boliger. Fordeler: Bidrar til kompakt og miljøvennlig byutvikling. Tilbyr boliger til en rimeligere pris enn nybygg i sentrumsjernen. Øker tilgjengeligheten av boliger for familier med barn og unge etablerere. Gir mulighet for sentrumsnære boliger til en lavere pris Kallum har en lokasjon og størrelse som gjør det egnet for boligutvikling. OBOS Block Watne er en solid aktør med gjennomføringsevne, og utviklingen vil gi klimavennlige boliger tilpasset innbyggernes behov. OBOS ber om at Kallum-fettet prioriteres til boligutvikling i større utstrekning enn i dagens planprogram.	
17	131/1	Hersleth Entreprenør AS	Innspillet gjelder omdisponering av eiendommen Støtvgisdalen til boligformål. Det er utarbeidet et mulighetsstudie som viser utvikling av inntil 150 boliger på eiendommen. Planprogrammet inkluderer nå et fjerde scenario som omhandler utbyggingsmønstre, med fokus på lokalsentre som Larkollen og Vang. Støtvgisdalen er en forlengelse av lokalsenteret i Larkollen. Forslag: Utvikling av Støtvgisdalen vil legge til rette for at flere kan bo og etablere seg rundt eksisterende offentlig infrastruktur som Larkollen skole og Støtvgien barnehage. Dette vil forsterke lokalmiljøet og opprettholde befolkningsgrunnlaget i Larkollen	
18	g1b1909	Hersleth Entreprenør AS	Hersleth Eiendom ønsker å utvikle og regulere Per Sivlesvei nr 5. For å få til dette er vi avhengig av at eiendommen avsettes til fremtidig utvikling i kommuneplanen. Dagens formål er eksisterende boligområde i kommuneplanens arealdel. Dagens reguleringer fra 1996 er utdatert og legger ikke til rette for ønsket utvikling av eiendommen.	
19	121/6	Advokat Eilert Eilertsen	Advokat Eilert Eilertsen bistår Moss Snørøddingskompani og grunneier Ole Jacob Johansen med å fremme innspill til KPA for endring av eiendom gbnr 121/6 til boligformål. Arealet egner seg godt for mindre boligutbygging samt at man får ferdigstilt Saltboveien (gangveisystem) med kurefjordveien. Området vil kunne få ny og permanent utkjøring i svingen på nordsiden, noe som kan bli helt eller delvis finansiert gjennom en utbyggingsavtale. Dette vil gi en rekke fordeler knyttet opp mot infrastruktur, sammenhenger mellom boligområder og lokale og kommunale interesser i området. Dette uten at produktive landbruksarealer blir berørt uønskelig. Arealet ligger for øvrig «inneklemt» mellom to boligområder og en vei og et skogsdrag, slik at en omgjøring av denne tomten ikke vil få noen negativ innvirkning for gårdbruker.	
20	167/2	Borg arkitektur	Borg arkitektur ber om at Dillingveien 34 avsettes til arealformål bolig. På vegne av tiltakshaver, Roar Kristiansen og Stine Lauvås, vedlegges innspill til kommuneplan i forbindelse med ønske om bl.a. fradeling av eiendommen. Gårdsdriften for eiendommen 167 /2 er avviklet og om søkt areal for fradeling fremstår begrenset og har ligget brakk i mange år. Det er etablert infrastruktur tilknyttet eksisterende boliger i nærheten, noe som ivaretar vesentlige forutsetninger for etablering av nye boliger. Eiendommene langs Dillingveien er sentrumsnært, har offentlig kommunikasjon samt barnehager og skoler i umiddelbar nærhet. Arealene omfatter ikke dyrket mark og befinner seg innenfor fremtidig utbyggingsgrense i kommuneplanen og grenser til regulert boligområde. Hensynssoner - Hensynssone kulturlandskap. Det er ikke registrert fredete eller andre	
21	155/ 1	Høegh Eiendom AS	Eiendommen er ca 150 mål og spilles inn som for lager/logistikk fremtidig Industri/næringsareal for lager/logistikk og solcellepark.. Høegh Eiendom AS har en opsjonsavtale med dagens eier Leiv Utne. Tomten ligger mellom Flyplassveien og Rygge Flyplass, se vedlegg 1. Området er i dag dyrket mark, men har vært underlagt Rygge Flyplass sin langtidspan for utviklingen av Den militære flyplassen. Moss kommune har et sterkt fokus på å utnytte sin geografiske posisjon og infrastruktur for å styrke næringsutvikling, inkludert lager og logistikk.	
22	3/ 1772	Høegh Eiendom AS	Områdene ligger i dag under høyspentmastene som går langs Riksvei 19, samt rundt eksisterende næringsområder på Tykkemyr. Se vedlegg 1. arealet er en del av en større eiendom som Høegh Eiendom eier i Moss. Området som ønsket vurdert til næringsareal har ett areal på ca 15 mål. Det bes om at området vurderes til fremtidig næringsområdet med mulighet for kontorer, lager, handel m.m.	

23	3/2052 3/2026	Østavind arkitekter	På vegne av Torger Nore og Jørgen Vanem, hjemmelshaveret til henholdsvis eiendommene GNR3 BNR 2052 og GNR 3 BNR 2026, oversends innspill om omdisponering av et areal på ca. 750 daa til næringsformål. Det foreslåtte området på Nore og Vanem ser et 300 meter bredt bette på nordsiden av den gamle riksveien nord for Vålerveien. Området avgrenses av skog i nord, skogsområde og dyrket mark i øst, og Nore tjernet i vest. I sør er det på andre siden av Vålerveien næringsvirksomhet, pukkverk og dyrket mark. Arealen man ønsker endrer bratt og lite tilgjengelig, og består hovedsakelig av skog og flatehogde områder med noen småveier og stier på tvers for adgang til rekreasjon i området i nord. Områdene i dag ubenyttet foruten om et par bygninger i vest som eies av Nore, samt parkeringsplass til Skihytta som er skilt ut som en egen tomt, eid av Moss kommunelengre østlengre Vanem sin tomt. Det foreslåtte området er i gjeldende kommuneplan avsatt til LNF. Området er undertagget hensynssone, H530 Hensyn friluftsliv, H110 nedslagsfelt drikkevann, H560 Bevaring naturmiljø og H 530 friluftsliv.	
24	g1 b2268	Frøja eiendom AS	Formål forretning i Sjøgata. Ønsker å endre bruken til å tillate næringsvirksomhet i hele 1. etasje. Det er ellers Kiwi som pr. i dag driver forretning i det vesentlige av 1. etg. Det vil være en fordel at bygget vil være mer fleksibelt med tanke på utleie og næringsmuligheter. Generelle fordeler for Moss og innbyggerne kan vi peke på: Styrke handelen på Jeløy og sentrum nær i Moss. Jeløy er en del av Moss med mange innbyggere, men beskjeden butikkeffektivitet. Reduserer trafikken over kanalbroen, som igjen letter på kødannelser og forurensning/belastning på miljøet. Kunde grunnlaget utgjøres i vesentlig grad av folk som bor på gang- og sykkelavstand.	
25	110/3	Trysilhus AS	Trysilhus Areal AS på vegne av Rygge Eiendomsutvikling AS som opsjonshaver og hjemmelshaver Margareth Roer sender innspill om opprettholde del av gnr 110 bnr 3 til fremtidig boligbebyggelsesamt nydyrking på tilstøtende skogteig. Forslaget baserer seg på anbefaling i rapporten til Norsk Landbruksrådgivning 3. mai 2024 «Omdisponering og nydyrking ved utbygging på Eskelund», hvor det foreslås følgende: Nordre landbruksteig, vist med «1» på figuren, omdisponeres til boligbygging. Matjorda fra nevnte teig («1») benyttes til nydyrking på skogteig vist med «2 og 6» på figuren samt oppdyrking av intern traktorveg vist med «5». En slik løsning medfører et nytt boligområde på ca 15,9 daa og et sammenhengende landbruksområde på ca 51,3 daa. Gevinsten ved å gjennomføre nydyrking er at nytt sammenhengende landbruksareal vil få en mer effektiv arrondering og vesentlig kortere vendeteiger, som betyr økt produktivitet. Redusert antall meter vendeteiger medføre høyere produksjon, gitt samme areal dyrket mark. Dette fordi man legger til grunn 50% avling på vendeteiger grunnet ekstra kjøring/jordpakking, overlapping med såfrø og vanskeligere å høste. I dagens situasjon er det ca 16,4 daa vendeteig mens det i foreslått løsning er ca 6 daa vendeteig; andelen vendeteig reduseres fra 30% til 11%.	
26	115/2 110/4	Trysilhus AS	Trysilhus har, på vegne av Rygge Eiendomsutvikling AS som opsjonshaver og hjemmelshaver Anne Marie Wang Hansen, sendt inn forslag om bytte av arealformål på to sammenliknbare teiger, gbnr 115/2 og 110/4. Trysilhus ønsker med dette å rette fokus på mulighetene for å bytte arealformål på to tilnærmet identiske teiger, på følgende måte: - Eiendom 110/4; som i dag er fulldyrket jord på ca 20,2 daa er avsatt til «Fremtidig boligområde (konsentrert)»- foreslås omregulert til «LNF» - Eiendom 115/2; som i dag er skogteig på ca 19,5 daa er avsatt til «LNF»- foreslås omregulert til «Fremtidig boligområde (konsentrert)» På denne måten bevares matjord på eiendom 110/4 mens man samtidig får opprettholdt tilsvarende areal til fremtidig boligformål i nærområdet på eiendom 115/2. Det er samme hjemmelshaver på de to eiendommene.	
27	178/9	Jan H. Bobel og Karin Waag	Noatunveien 51 Eiendommen er en bolig eiendom og formålet foreslås endret til boligformål. Eiendommen er i dag avsatt til LNF.	
28	160/1	Østavind arkitekter as	Østavind arkitekter as foreslår på vegne av Christian Saastad og Saastad gård, og omdisponere et areal på ca 15 daa til boligformål. Forslaget skisserer 13 4-mannsboliger. Området er i dag avsatt til LNF.	

29	188/10	John Terje Paulshus	Det foreslås fradeling av en tomt fra Klosterveien 25, for boligbebyggelse. Området er i dag avsatt til LNF.	
30	32/29	Arild Roer 02.04.2025	Dagens arealformål: LNF - formål Foreslått formål: Boligformål Areal: ca 15 daa Foreslått område ligger på syd- og vestsiden av Larkollveien og mellom Teibernveien i øst og Solstadveien i vest. Området ligger i umiddelbart nærhet til eksisterende boligbebyggelse. Eiendommen er på 14,7 daa. Av dette utgjør ca 4,1 daa fjell og grunnlendt mark, ca. 3 daa privat ballplass/aktivitetsslette, ca 0,5 daa privat vei og resten (ca 7,1 daa) barskog. Forslaget viser frittliggende villabebyggelse og konsentrert småhusbebyggelse (18 boligtomter), men endelig tetthet avklares senere detaljregulering.	
31	114/12	Advokat Eilert Eilertsen 05.03.2025	Innspill på veiene av grunneier. Tomtene ønskes tilbakeført til fremtidig boligområde. Området ligger på grensen til Råde kommune og er i dag avsatt til LNF.	
32	135/6	Nikolai Johns 03.03.2025	Forslag til kommuneplanens areal del på vegne av Nikolai Johns m/familie. Området ligger inntil Evesundveien. Det foreslås å omdisponere et mindre, avgrenset område på ca. 1 daa tilbake til hytteformål, noe som vil tillate bygging av 1-2 hytter. Området er i dag avsatt til LNF.	
33	3/1903	Bernhard Bratfos 22.02.2025	Eiendommen foreslås endret til fortetting/boligutvikling. Området er i dag avsatt til LNF. Tomten (gnr. 3, bnr. 1903) er på ca. 60 dekar og ligger vest for Osloveien, sør og øst for Kilsbakken og strekker seg omtrent rundt kjøringen ved Kambo Senter.	
34		Treindustrien v/ adm. dir Heidi Finstad	Treindustrien er en bransjeorganisasjon for norske produsenter av byggematerialer i tre. De bruker fornybart norsk tømmer og leverer bærekraftige løsninger til byggeprosjekter i hele Norge. Treindustrien gir følgende innspill til planarbeidet: - Avskoging: Må unngås. Fortetting og transformasjon av eksisterende bygningsmasse bør prioriteres. - Offentlige tjenester: Gode skoler, barnehager og sykehjem er nødvendige for et bærekraftig lokalsamfunn. - Skogbruksfaglig kompetanse: Bør involveres i planprosessen for å sikre at lokale mål og tiltak er i tråd med statlige og regionale krav. Den økologiske tilstanden i norske skoger har forbedret seg de siste årene, takket være strengere miljøkrav og sertifiseringsordningene PEFC og FSC. Treindustrien bruker miljøsertifisert trevirke. - Kommunen bør være en ambisiøs pådriver for byggeprosjekter som ivaretar klima og natur. Videreutvikling, rehabilitering og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse er ofte mer hensiktsmessig enn nybygg. Jordvernet bør styrkes for å unngå omregulering av skogareal til jordbruk.	

35		Madelen R. Ueland for Forum for natur og friluftsliv	FNF Østfold er glad for at FNs bærekraftsmål og erkjennelsen av natur- og klimakrisen legges til grunn for planarbeidet. Kommunen må planlegge langsiktig for å unngå alvorlige og irreversible inngrep. Kommunen bør bruke virkemidler i kommuneplanens arealdel for å sikre verdifulle naturområder, grøntområder og grønne korridorer. Det er viktig å følge nasjonale forventninger om helhetlig planlegging og unngå bit-for-bit-utbygging. Vannmiljøhensyn bør innlemmes i arealformålene. - Kunnskapsgrunnlag og utredningsbehov: Hovedtrusselen mot natur- og friluftslivsverdier er arealendringer, spesielt bit-for-bit-utbygging. FNF støtter kommunens planer om å utarbeide et areal-/naturregnskap. Strandsonen og myrområder må beskyttes, og næringsarealer bør vurderes helhetlig i samarbeid med nærliggende kommuner. Kommunen bør kartlegge grå arealer for fortetting og restaurering av natur. FNF anbefaler at kommunen inkluderer en ambisjon om å bli arealnøytral. - Areal- og transportstrategier: Fokus på fortetting, knutepunktutvikling og langsiktig utbyggingsgrense for å hindre byspredning og bevare natur- og kulturlandskap. Scenario 3 er foretrukket, med scenario 2 som sekundært alternativ. Utbygging: Bør skje i bynære områder og transformasjonsområder, ikke i urørt natur eller på landbruksjord. Utbygging av Kallumjordet bør fjernes fra planene. - Gjenbruk av arealer: Høy arealutnyttelse nær kollektivtransportknutepunkter for å redusere transportbehov og unngå nedbygging av dyrket mark og verdifull natur. - Næringsarealer: Utvikling av eksisterende næringsområder langs E6 bør vurderes, men forslag som kan ha betydelige naturødeleggende konsekvenser bør unngås. - Strandsonen: Byggeforbud i strandsonen bør opprettholdes, og differensiert forvaltning anses som uaktuelt. - Medvirkning: Planarbeidet skal bygge på bred medvirkning og innbyggerdialog. Oppsøkende virksomhet og opprettelse av rådgivende utvalg for natur og friluftsliv anbefales.
36		Kris Munthe	Det skjer en ekstremt hurtig og omfattende boligutbygging på Kambo-området. Nordre bydel har mange kvaliteter, hvor natur og nær tilknytning til strandsone og skog må være noen av de fremste. Moss kommune er ikke bare attraktivt fordi området har nær plassering til Oslo. Åpenbart gir det enklere tilgang til arbeidsplasser og pendling. Men Moss skal ikke bare være et holdested, det skal være et oppholdssted. Og noe av det som gjør kommunen til et godt sted å bo og leve – er naturområdene. For mosseborgernes beste både nå og frem til 2035 – er det viktigere enn noen gang å ivareta nærmatur og grønne lunges. Ikke bare flere hustak og næringsbygg. I revisjonen av kommuneplanens arealdel bør den røde tråden være at grønne soner bør bevares. Det påpekes i planprogrammet at «Moss har større folkehelseutfordringer enn den norske gjennomsnittskommunen, målt ved lavere forventet levealder og høyere forekomst av fysiske og psykiske sykdommer.» Å ivareta naturområder er så klart viktig for naturens og klimaets egen del. Men det er også påvist at natur har positiv effekt på folkehelsen. Kort fortalt: Å ivareta naturområder og grønne lunges, altså nærmatur, er også en måte å forebygge og ivareta mosseborgernes fysiske og psykiske helse.
37		Innbyggerinitiativ for bevaring av skogene i Moss kommune har fått følgende støttespillere til innspillet: Besteforeldrenes klimaaksjon Moss og omegn Knut Sannem leder Framtiden i våre hender Moss og omegn Toril Sørensen lokallagsleder Moss sopp- og nyttevekstforening Irene Simonsen, leder Sydsbogen Vel Linn Omre Jakobsen styreleder Mossesbogen Vel Monica Skeide Glad styreleder Mosseskogens Venner for styret Ernst Andersen Vern Mossesbogen Monica Skeide Glad leder Navngitte innbyggere fra nærmere 50 steder i Moss, oppdatert liste med flere	Aksjonsguppen for "Innbyggerinitiativ for bevaring av skogene i Moss kommune" representerer mange innbyggere understreker viktigheten av et helhetlig og kunnskapsbasert perspektiv i planarbeidet. De støtter fortetting og knutepunktutvikling for å hindre byspredning og bevare natur- og kulturlandskap. Kommentarer til politisk vedtak: Arealregnskap, arealstrategi og arealbudsjett er viktige for å synliggjøre arealbruk over 100 år. Aksjonsguppen vil avvise boligformål på Kallumjordet, Vang og Botneråsen/Ravnåsen på grunn av jordvern, bevaring skog og transportbeho. Utviklingstrekk og utfordringer: Gamle planer for utbygging på skog, utmark og dyrket mark bør avvises til fordel for nye, demokratisk vedtatte planer. Ny arealstrategi: Scenario 2 og 3 bør utredes for å finne det beste utbyggingsmønsteret. Det er viktig å bruke sentrale områder med stort transformeringspotensial for å spare naturen. Fokusområder og utredningsbehov: Vern av landbruksjord, strandsone, myr og andre naturområder. Avvisning av spredt bebyggelse i LNFR-områder. Implementering av funksjonell byggegrense i strandsonen. Medvirkning og kommunikasjon: Inkludere innbyggerne i planprosessen for å sikre lokaldemokratisk medvirkning. Engasjementet fra naturmangfoldplanen bør videreføres. Intakt natur er essensielt for alle arters eksistens, og det må tas hensyn til natur- og klimakrisen i planarbeidet. Å la naturen komme dårlig ut er helt i utakt med den tiden vi lever i.